

ВИДЕЛИНА

КИРКОРОВ

ЛИТЕРАТУРНО-КРИТИЧЕН И НАУЧЕН ЛИСТ НА ВАРНЕНСКАТА СРЕДНОШКОЛСКА МЛАДЕЖ

Разрешенъ
отъ Мин. Нар. Просвѣщение
съ заповѣдь № 30,320 стъ
12 октомври 1931 г.
Редактиратъ ученици
Сътрудничатъ ученици.
Абонам. 30 лв.—Брой 2 лв.
За строителство 50 лв.

Руменъ Янковъ

НАРОДНИТЪ БУДИТЕЛИ И ТЪХНОТО ЗНАЧЕНИЕ.

Народнитъ будители сж безсмъртнитъ чедъ на единъ народъ, които въ тъмнитъ епохи на неговото съществуване сж му подавали своята дѣлница, кто сж го спасявали отъ окончателна гибелъ и прѣсвела или сж му посочвали истинския пътъ за неговото развитие и величие.

Страницитъ на нашата повече отъ десетъ вѣковна история сж изпълнени съ тѣхнитъ образи, свѣтещи въ тъмнината на вѣковетъ съ неугасимъ пламъкъ. Отначалъ неразбрани и може би зле посрещнати, тѣ впоследствие сж били възвеличавани въ народното съзнание, издигани на недосегаемъ лжезаренъ пиедесталъ, обезсмъртявани.

Извикани отъ епохата, въ която сж живѣли, народнитъ будители сж били просвѣтителъ и възпитателъ на нашия народъ, или пъкъ революционери и будители на заспалата народна свѣстъ, носещи и единитъ и другитъ съ стойкитъ и самопожертвуване тежкия кръстъ на българската Голгота.

И въ единия и въ другия случай тѣ сж изиграли трагична ролъ на своето прѣдзначение. На тѣхъ не дължимъ своята свобода и просвѣщение, тѣмъ сж дължи млада днеш

на България.

А защо е толкова силна и сърдечна връзката, която ни свързва съ тѣхъ и която ни кара съ възторгъ и гордостъ да си спомняме за тѣхъ и тѣхното велико дѣло? . . . Тази неразривна връзка сж дължи на това, че и тѣ сж сингве на сжщия тѣснъ измъченъ и отовленъ народъ; чувствуваме ги тѣй близки намъ, защото отъ всички тѣхъ блика искрена любовъ къмъ Родината, къмъ народа.

Въ състояние ли е българскиятъ народъ да забрави скромния хиландарски монахъ — отца Паисия, първиятъ неуморимъ и горещъ апостолъ на народното възбуждане, тоя който хвърли искрата въ народното съзнание и протрѣби пръвъ зора за самопомощия на народа ни? Раковски, който съ право може да се нарече, че е билъ най-големиятъ дѣеспособна и творческа личностъ презъ епохата на възбуждането ни; а неуморимиятъ просвѣтителъ, публицистъ, народенъ будителъ и общественикъ П. Р. Славейковъ?

Можемъ ли ние да забравимъ тия, които сж били наши духовни и политически водачи презъ най-несигурнитъ епохи на съществуванетоъ ни? Кой не знае и не чува за

Каравеловъ — голѣмийтъ български родолюбецъ, душата на разгледаната ни емиграция? За Ботевъ? — стиховетъ на който беззаветно прѣдани на родината си синъ, горятъ като стихийни пламъци и сж живятъ съ вѣковетъ? А Левски — пламенния и възторженъ апостолъ на свободата, за когото тая свѣтла бѣ станала най-скроменъ, най-свѣта целъ въ живота му? Най-после кое дете не е чуло и чело за Вазва, който живѣ съ копнежитъ блѣнъветъ, болкитъ и страданията на народа си и който до последния си часъ бѣ нашъ духовенъ вождъ?

А само тия ли сж? Колко още, по малко или повече известни, но еднакво прѣдани и силни въ любовта си къмъ България, сж дали малко или много въ нашата духовна съкровищница. Имената имъ, ако и дане се знаятъ отъ всички, все пакъ ще бждатъ написани съ златни букви въ историята на нашето възбуждане, и нашиятъ народъ добръ знаещъ да цени заслугитъ, все нѣкога ще имъ отдаде нужната почитъ, като творци на бждашето ни.

А що се отнася до нѣкъ младежъта, на която лежи сериозна отговорностъ предъ историята и бждитъ поколения, ние трѣбва само да се вдъхновяваме отъ тѣхнитъ образи и дѣла!

Киркоровъ.

Безъ домъ и безъ жлѣбъ.

М. К-ва.

Томасъ Алва Едисонъ.

(По случай смѣтътъ му).

Синъ, внукъ, правнукъ на столѣтници, Едисонъ не можа да го достигне. На 18 октомври тази година той се помина на 84 год. възраст следъ 10 дневно боледуване въ семейството си въ Уестъ Усейндъ (Ню Жерсей).

Толкова силенъ презъ цѣлия си животъ, той показа съ смъртта си единствената слабостъ — че може да умре, че може да престане да твори като гений на изобретението.

Той нѣ е голѣмъ човѣкъ, който изчезва, но великъ човѣкъ, герой на най-великата поема, поемата на живота, въ легендата на 20 вѣкъта е въ завоеванието въ областта на машината.

Още въ началото на своята младостъ Едисонъ получи прозвището „Викторъ Ю. Едисонъ“. Защото Юго бѣ за XVIII в. тоя което Едисонъ за 19 в. Защото Юго даде на великия изобретателъ славата на своитъ „Бюрографи“. Това име звучеше магически въ далечни пространства къмъ 1870 год.

Роденъ е въ 1847 г. въ щата Охайо, въ сжщото време, когато се зароди и индустриалното електричество. Той е растаналъ заедно съ него и повече отъ всѣки другъ е спомогналъ да създаде отъ него дете на Америка, както Ваатъ и Стефансонъ бѣха направили стъ въглищата дѣщеря на Англия.

Народътъ на Америка създаде инстинктивно на своя синъ Тома Алва Едисонъ заслужено неимоверно блѣскава слава, много по свѣтла отъ тази, която създаде на други свои гениалчи въ науката синове, като Вилеръ Жибу.

Безсмъртните този създател на фонографа, на електрическата лампа, на първата динамо-машина се осмѣли да се похвали, че не познава математиката, прибавяйки, че той би могълъ да постави често въ затруднено положение самитъ математици. А това бѣ достатъчно. Можемъ да наречемъ Едисона homo faber, чийто властенъ жестъ въ една

еволуция е по-плодотворенъ, отколкото чистата мисълъ на учения.

Още отъ дете той се развивалъ съ сигуренъ истинскъ на безпогрѣшностъ. Една пчелица, отлетявайки за пръвъ пътъ да прибира медъ, не по добре използва своитъ летения, отколкото Едисонъ, спускайки се въ едно съществуване само да изнамира.

Още дете на 10 год. въ бащиното си огнище той комбинира малки химически реакции. Ето защо и не по бедностъ, както твърдѣха нѣкои безъ прѣво, че Едисонъ съ кощението се залавялъ за прѣдложбата на вестници по влака, жолѣзопътната линия отъ Детроа, до Портъ Коранъ. До този моментъ на живота си нему се събиратъ 3 месеци редовно посѣщение на училище — Неговата майка бѣ единствената негова учителка, много интелигентна жена — бивша учителка. Въ трѣна, малко специално помѣщение е оставено на младия продавачъ на вестници да инсталира своя лаборатория. Става известно време чиракъ въ една техническа работилница. Едисонъ урежда въ своята лаборатория печатница, кждето използвалъ за своя вестникъ всички новини, които той можелъ да получава еже дневно отъ жолѣзопътнитъ чиньници.

Вестникарството тласкало фатално Едисона къмъ телеграфа. Той научава закона на Морзе. Едисонъ разбираше, че е наложителна нуждата да се пише бърже и безгрѣшно подъ диктовката на бързо движеща се ржка. Дошелъ въ Бостонъ младиятъ оператеръ се залавя за новото изобретение — телеграфъ. Въ 1868 год. той бѣ признатъ пръвъ между телеграфиститъ. Обаче той стиде да действувашъ за разрушение на своитъ дяволски изнамирани. Да се телеграфира вече стана привилегия не само на избрани, но една обикновена, всѣкидневна работа за всички. Въ 1869 год. обаче, той въ Ню-Йоркъ пада въ крайна

бедностъ. Неговъ другаръ му прѣдлага съжителство въ едно подземиѣ. Третъ денъ следъ идванетоъ си, попада въ една телеграфна агенция, кждето следъ като сполучи да поправи повредата на единъ разваленъ апаратъ патентъ, билъ назначенъ инспекторъ въ сжщата агенция съ 300 долара месечно. Той употребилъ тоя богатство най-напредъ да купи произведенията на Фарадея, съ които той отвори новъ миръ на телеграфиста, свикналъ само съ своитъ ленти. Фарадей е въ нгуката това, което е Едисонъ въ механиката, гениаленъ експериментаторъ, безъ математически знания. Той бѣ майсторъ, който отдавна се очакваше. Въ 3 месеца той асимилира всички закони на електрическата индукция и метрически знания.

Тогава вече билъ готовъ да отговори на желанието на американската компания Голд-телеграфъ — да изработи автоматиченъ повторителъ, който да затъмни другъ, на друга компания въ Лондонъ. Този апаратъ е позволявалъ на две станции да размѣнятъ едновременно двойни телеграми (нататъкъ и на самъ) по единствена медна жица. Около този апаратъ се създава цѣла афера, за разкритието на която американската компания пхарила голѣми суми.

Едисонъ, изобретателътъ, става скоро притежателъ на голѣми капитали, а скоро и индустриалецъ. На 26 год. тѣй е вече много богатъ човѣкъ.

Своитъ апаратъ той фабрикува за себе си въ Неваръ 1870 год. Паритъ преливатъ Едисонъ, чийто апаратъ пренася сведенията на борсата, които струватъ злато, не знае какъ да получи единъ чекъ. Той създава първата пишуща машина въ съдружие съ нѣкъ си Шоолъ, който, имайки самъ идеята, не мсжалъ да постигне никакви резултати.

После идатъ едно следъ друго автоматичния телеграфъ, двойна, четворна, шесторна система, които умножаватъ предаванетоъ по една и сжща жица. При този напредѣкъ капиталътъ на компанията Ias Gauld пораста на 15 милиона долари, отъ които 4 милиона се плащали

за системитъ „Едисонъ“, благодарение на които 200 души минаваха за 1 м. тамъ, кждето 10 години порано минаваха само 20, 25 или 30 най-много души.

Къмъ 1875 год. се отнася кипещтъ на неговата работа — 45 изобретения, всички практически, всички приложения. Едисонъ смайва свѣта съ първия феноменъ — телеграфъ безъ жици, съ който направилъ между другото презокеанскитъ съобщения възможни.

Наброяватъ се 1200 открития и регистрирани апарати отъ страна на фабриката, въ Менло Паркъ.

Последното издирване на Едисона се състои въ опити върху синтеза на каучука. Въ книгата за своитъ опити той пише своето научно зѣвешание, което съдържа 500 тома съ по 1000 стр. всѣки отъ тѣхъ.

Да споменемъ неговата лебедова пѣснь — изнамирането на електрическия акумулаторъ, въ чието изобретение търпението му намѣри чудно приложение.

Зъ електрическата лампа съ нажежена тель той е трѣбвало да прави хилядо и повече опити; и съ силата на паритъ усилията му дадохъ великолепенъ резултатъ.

Съ осъществяване на последния си планъ — електро. акумулаторъ, Едисонъ, споредъ Бюфана, е далъ най-красноречиво свидетелство за безграничното си търпение. Единъ американецъ опредѣля по-материално, по-сѣтивно търпението му — „гениятъ, азъ зная неговиятъ съставъ: 1% е вдихване и 99% е издишване.“

Едисонъ ще надживѣ времето и ще победи забравата. Той умрѣ като човѣкъ, защото не можеше да избѣгне повеленията на смъртта, но той ще живѣ следъ нея, защото духътъ му, който създаде толкова много за благодетелствуване на човѣчеството, остава да живѣ заедно съ боговетъ, вѣченъ и красивъ.

Амперъ, Карно, Кюри и др. признавайки това за Едисона, единъ денъ ще трѣбва да запазятъ въ рая на физикитъ на всѣка цена и неговото мѣсто.

КУЛТУРНИ ОБИЧАИ.

Народът живял сравнително къс период свободен живот, не може да се радва на богато творчество: художествено и научно. Но народът, който още в робските окови е отпразнувал погледът към самобитна култура и потуга не е изгубил живописните криволинейности на Балкана е творил свой език и песен, създавал е своя художествена шедевр: свое изкуство, такъв народ при своите изкуства, свобода: политическа и духовна, естествено, ще тръгне по ония омайни пътища, които извеждат залутания дух в полето на творческите постижения. И ето, пред изминатите петдесет години, този народ показва своите творчески възможности, и днес, той е пред прага на нещо трайно и велико, което несъмнено ще създаде неговия духовен поглед, неговия творчески змах.

В това тръпно време, напрегнато и бурно, българската учаша се младеж не стои със скръстени ръце, вървяха укорит. Тя твори безпримърно своето бъдеще. Тя кове и създава в себе си сили и воля, предпоставки за бъдеща дейност. Обществото трябва да бъде отзивчиво на нейните прояви. То трябва да следи младежките движения, но с погледа на орела. Иначе как може то (обществото) да очаква възможност за извисяване, когато нищо благоприятно и надеждно не намира във своите чедра? Странно! Но младежта работи и твори тихо и спокойно, а времето, този безпристрастен съдия, ще разрови и открити истината. Така сори, и далновидните бъдещи истории, когато пише културната история на тая страна, ще определи значението и делото на младежките движения, като ги постави на съответното място. Тей ще посочи изворите, където българската младеж утолява своя жажда за културно — просветна дейност. А това са дружествата, списанията и вестниците, които насажда културни сбиачи на своите членове, чувство за общественост, дълг и отговорност.

Трябва да се надникне в тия дружества и списания на ученици и да се види тяхната дейност, слово и жар за творчество. Според едни тая жар е малка, според други голъма, а за нас е важно, че тая съществува. Защото тия искри, каквито и да са, те, се усилват и блещат като свещавици по мрачното небе на българската действителност. Те са залог за новата храна, която ще внесат в младежките сърца.

Днешното време — тъмно, мрачни облаци с надвиснали над бурно развилнело се море, голъми и високи валове се издигат и заливат небето и земята в едски трясък, като че ли планини се събарят — и там мълнията завършва картината на борбата. А сближат

Даръ.

Съ мечти разбити във живота
тръгнах из зомния си път,
и нийде аз споксен кът
не наидох.

Где морна си глава да подслоня
скитях самия, отхвърлен и забравен,
скитях в живота, тъй отровен
съ измами и лъжи...

Аз щастием светло не познавах,
изгубих вѣра във доброто,
и моя вѣчен спътникъ бѣше злото —
сѣдба зл. честа...

Но твоя нежен погледъ — въ който
бѣ сѣкашъ отразена вѣчността,
въ единъ омаенъ день на пролѣтѣта
азъ срещнахъ...

И твоите змислени очи
надежди нѣви въ менъ родиха,
мечти умрѣли възродиха —
живота пакъ ми ти дари!...

Разградъ, 28. 10. 1931 г.

Вл. Изворовъ,

Цвѣтче.

Тамъ нейде, в полето,
цвѣтенце раста,
Най-лично, напето —
предъ всички цвѣта.

Растѣше на воля,
то, в полската ширь,
отъ всѣка неволя,
далече, в тѣхъ миръ.

За него бѣ всичко
тъй свѣтло тогашъ!
То виждаше всичко
презъ бистъръ елмазъ!

Росата, зората,
го будѣха тамъ,
а славеи в гората
щомъ пѣлише с пламъ,

заспиваше сладко
подъ лунния ликъ...
Живота му гладко
течеше... Но в мигъ...

— То мъртво лежеше...
О, смазълъ го бѣхъ!
Горкото!... То спѣше...
Азъ пакъ завѣрахъ...

Минковъ Панайотъ.

ЕСЕНЬ.

Есень, ... Златни листи тиха пѣсень пѣятъ,
Пѣсень неразбрана въ суета;
Две очи самотни тихи сълзи лѣятъ
И оплакватъ зла една сѣдба.

Есень, есень! — колко младостъ плачовита
Въ тебъ погребватъ страднитъ сърца!
Колко вопли, колко скърби — мжа скрита,
Тегне въ мрачна ми душа!

Дучевъ Дочо

морякъ — младежъ, съ огромна сила
и сетенъ духъ, отъ връхъ на връхъ
съ своя корабъ, направлява все
напредъ и напредъ. И ето тихо свѣтло
утро, слънцето приветливо об
лива родни брѣгове, младежътъ —
морякъ го приветства и съ дивенъ
устремъ се пониса къмъ неговитъ
лжчи. Той гребе и леги все напредъ
къмъ победния дръмъ, що ражда дѣ
ло и мисълъ. И ето крѣжецъ, дру
жество, събраия, вестници, списа
ния и въстори — ето дѣла, които бу
дятъ въстори. Това са обичаи,
културни сбиачи, безъ които мла
дежътъ ще се чувствува малък и

неподготвенъ за живота. Те са хра
мове, които откриватъ първотъ стѣп
ки на обществения, културенъ и
духовенъ животъ, и който се приоб
щи къмъ тяхъ, ще бъде съ ясно и
силно съзнание за собствената си
дѣлгъ на земята; той ще бъде твор
ецъ на ценности въ живота.

Азъ ги наричамъ културни обичаи
на българската младежъ. И младежъ,
която още отъ ученическата скамей
ка е закръмена съ идеитъ, духа и
живота на тия обичаи, ще бъде
здравомисляща, и свѣтло възроди
теленъ ще бъде нейниятъ пътъ

Пенчо Пенчевъ — София.

Бѣлянковиятъ виръ

Развалинитъ на старитъ беови
сарай сж предъ менъ. Забутано на
страна се гуши малкото селце, скри
ло където си въ обятията на бей
ската гора. Тихо преплаква една
рѣкичка край него и като оросѣва
съ сълзи ливадитъ и запустелитъ
градини на стария сарай, излива
свѣтла вода въ синитъ дълбини на
Бѣлянския виръ. Водата тамъ е
чупла. Тя разказва дивни легенди...

Развалинитъ! Въ душата ми се
мѣркатъ две млади сърдца, колчемъ
мина покрай тяхъ. Легендата мѣл
ваше тайнствено едно име, единъ
младъ образъ на пѣвецъ — непо
знатъ делия се преплиташе въ нея.

Преди много, много години той
пристигна въ Дюлюково отъ не
известни мѣста. Младъ и хубавецъ съ
своя чуденъ гласъ той плени сърд
цата на всички. Обичаха златно
ждрия делия, дошелъ тъй потайно,
а стариятъ бей Ибрахимъ веднажъ го
покани на гости у своитъ сарай...

Богатъ бѣ бей Ибрахимъ. Далечъ
до равна Дѣбруджа се простираха
неговитъ гори и нива. При него
служеха много, много аргати, но
никой не бѣ виждалъ лицето на
звездата, що грѣеше въ беовата
челядь — дивната Зюлмаръ.

Зюлмаръ! Зюлмаръ! Колко твои
въздишки разпѣлѣхъ е вътрѣтъ
чакъ до равна Дѣбруджа!... Израсна
свѣтлата звезда на беа Ибрахима
всрѣдъ ширинитъ м. аморни сарай на
баща си, Израсна всрѣдъ атласъ
ксприна и нѣжни родителски ласки.
Тя скиташе изъ безкраинитъ беови
имоти и колчемъ срѣщаше мѣжъ,
като сърна се скиваше въ шубра
китъ на бейската гора. Тя бѣше
щастлива, като птичка, но той смут
и нейната душа — тей младия пѣ
вецъ Борянъ...

Поканенъ бѣше въ беовитъ са
рай да изпѣе на беа най-дивнитъ
си пѣсни.

Нощта се тихо стели. На бей
скитъ чардаци той пѣе за своята
хубостъ, той пѣе за младостъта си:

И младостъта ни — гхъ, несънуванъ
сънь!

Тей ли ще остане, мила!
Душа ми галятъ блѣнъ следъ блѣнъ
и къмъ тебъ се нося съ чудна сила.

Една звезда отъ горъкъ небесна
се откъсна — полетя.

Ахъ, не е ли младостъта ни вѣчна,
не сж ли мечти ни разцѣвнали
цвѣта...

...

А въ тишината на бейскитъ са
рай тупти сърдцето на Зюлмаръ.
То тупти и нѣкаква нева чудна си
ла обхваща нейната душа. Тя изка
ча, като звѣрче изъ тайнитъ врата
и вперва скритомъ своитъ очи къмъ
чердъка, где змислениятъ бей седи,
а до него Борянъ, унесенъ въ своя
та пѣсень. Тупка сърдцето й смутено.
А очитъ, жадно, жедно впити, гле
датъ златнитъ му ждри, тихо по
галвани, отъ червенитъ на западъ,
огнени пожари. Но тя се сепва.
„Аллахъ! О Аллахъ!“

Прости й Тя пожелава невѣрника
пѣвецъ. Зюлмаръ се скрива въ
разкъснитъ си стѣи и тъй плаче
дълго, дълго за любимия пѣвецъ...

И стана неспокойна отъ тогава
свѣтлата звезда на беа Ибрахима.
Ходѣше по цѣли нощи и рѣдко
виждаше стариятъ бей да грѣйне ус
мивка по блѣлото лице на неговата
щерка...

А Борянъ скиташе низъ горски
тъ всои нощемъ.

Дюлюковци съ трепетъ разказва
ха, че въ тъмни полунощи съхѣла
гората отъ самодивски пѣсни, а
тамъ се опивалъ Борянъ самъ.

— Ще изпиятъ ума на чудното
момче омайнитъ царици на нощнитъ
поляни! И сърдцето имъ се изпъл
ваше съ жалъ, но никой не смѣше
да каже нѣщо на пѣвеца. Често
чуваха Борянъ тѣхнитъ подумки и

Гочо Гочевъ.

Изъ дневника ми

Зима, Черни сѣнки въ бѣла нощъ
се тулятъ, черни клони черни
би ронятъ. Тихо. Навр. мѣся
куче и мѣкне. Звездитъ нѣматъ
сковани въ вѣчното си жилище.
Месецитъ пѣтува и силе разтоп
но сребро по бѣлата земя.

Далечъ, подобно детски хланъ
пропѣ пѣтелъ...

Май. Дѣхъ на царствена пролѣтъ
Хиляди благоухания душата, от
ватъ. Цвѣталъа дюля наднича съ
розвитъ си цвѣтове презъ про
рѣца ми.

На напжтилия сливакъ цвѣрти
врабецъ.

Земята диша аромата на бѣлитъ
рози.

Ноемврий Слънцето блѣсти и
ли. Презъ отворения прозорци
купъ лжчи отъ злато заливатъ стѣ
та. По стѣклото брѣмчи пчела. Из
саири и литла на отсѣнния цвѣтъ
да смучи есененъ нектаръ.

На двора е тихо. Царственъ гроздъ
нависналъ отъ узрѣли, кехлибарени
плѣдове, следострастно нами по
гледа.

Пѣстроцвѣтни хризантеми едни
трептятъ. Едни се сгушили, едни
мълвятъ за смъртенъ мразъ, кога
ще бъдатъ подкосени. Други пъкъ
се смѣятъ. До тѣхъ е сгушена мѣлка
роза простила се отдавна съ сво
тъ дружки.

Последенъ цвѣтъ отъ своя родъ
та вече се готви да разпилие жр
вавъ цвѣтъ въ студената зима.
Ноемврийска роза!

Отъ срѣщното дърво прехвърна
златенъ листъ. Ей втори кѣрва
червено, другъ чудно оцвѣтенъ
струполи и той.

Тѣ падатъ единъ следъ другъ
изминали жизнения си пътъ да да
датъ мѣсто на други, по млади, по
кичестъ май ще имъ дари — све
жи, зелени, пълни съ животъ.

Земята пожълтъ, прибра за зѣмъ
изминалитъ своя пътъ.

Колко близко е това съ живота?
Прелита день, два, петъ, кой пус
и тежѣкъ, кой нарѣдко кѣрва
обгренъ съ малко радостни лжчи.

Единъ следъ другъ летятъ не
възвратими, догорили пламъка на
своя ходъ въ вѣчността.

Дали „кичестъ май“ ще дари но
ви, свежи дни, пълни съ щастие и
животъ?

Слънцето догаря въ пурпурни за
ри...

Голѣмо ято жерави отлитатъ на
югъ.

Хризантемитъ се смѣятъ, а кѣр
вавиятъ цвѣтъ на майското цвѣте
тропне въ очакване. Ноемврийска
роза!

Печатница Д. бри Тодоровъ, Варна

една страшлива мисълъ заседна въ
душата му.

Да би могълъ да наиде чуднитъ
горски шерки!...

Юиската нощъ тихо настѣпваше.
А съ нея идатъ много, много хуб
сти. Последнитъ слънчеви лжчи
цѣлуватъ бѣлитъ бѣсови сарай и
бавно, бавно гаснатъ, като разпа
лятъ огнени пожари низъ безкрай
нитъ жълти нива. Тѣ умиратъ отъ
малѣли отъ стрелитъ на тихо стѣ
лящата се вечеръ, която загнѣше
съ теменужния си плащъ бейската
гора.

Борянъ прекоси бейскитъ ливади
и като се вглеждаше въ бистрата
вода на рѣкичката, закрачи бавно
край нея, сякашъ, се страхуваше
да я не изплаши. Водата си про
плакваше монотонно. Идваха въз
нички до брѣга, и като прохлѣнч
ваха тихо се връщаха при майка си
въ срѣдата. Борянъ се вслушваше
въ този страненъ говоръ на въз
ничкитъ. Мѣчеше се да долови
нѣщо отъ душата на онѣя, за ко
то замечта — горскитъ девичи.

Той всѣка вѣчеръ отиваше да
слуша шепота имъ въ ручей на
Бѣлянковия виръ...

Ясносиньото небе сияе отъ без
брой свѣтлицы. Щурци изпълватъ
тишината съ пѣсни. Борянъ адина

Конкурсът!

Редакцията на „Виделина“, водима от желанието да даде място на хубава творба за морето, обявява конкурс за написване на най-хубав морски разказ като имената на участниците ще бъдат обявени в следващия брой.

Най-хубавата работа ще бъде премирана, а одобрените ще бъдат поместени в „Виделина“.

Срока за записване е 17 ноември, а темите трябва да бъдат изпратени най-късно до 3 декември.

Вземете участие в конкурса!

Настоятели,
старайте се да се издължавате по възможност по-скоро!

Ученици, четете и разпространявайте вашия орган

в „Виделина“

А. Конфино.

Една нощ под Мадарските скали.

Тъсния път криволичеше низ обширната вълнообразна равнина. Здрачаваше се вече. Слънцето превалише на запад.

Уморени от дългия път, едва се движехме на групи и по един, отстоящи на голъми разстояния. Но... крачим все напред. Трябва да стигнем целта преди още да се е стъмнило съвсем. А целта беше Мадарското плато — вторият пункт от нашата екскурзия. То се издигаше самотно и величествено и ясно се очертаваше в дрезгавината. Погледът ми блуждаещ по еднообразната равнина, се спираше към тъмния силует, очертан в небесния фон. Сякаш някаква сила го събуждаше по тая посока. И тая сила, която теглеше, която привличаше, която ме караше да бързам, макар и краката да не ме държаха, може би, е вътрешният стремеж, вътрешното желание на човъка към нещо ново, необикновено. Защото Мадарските скали наистина представяват нещо необикновено и навъхват особени чувства на тоя, който за пръв път ги посети. Още повече, че тук крият в пазвите си останки на славно минало. Всъщност човък, който поне малко чувства в себе си връзката си с природата, не би останал равнодушен пред тоя величав изглед, пред това чудо на природата и най-сетне пред грандиозния и внушителен релеф-памятник — Мадагския конник.

Навред е тихо, пусто, мъртво. Само сегиз-тогиз се чува лаята на някое куче и заглъхва в далечина.

Вечерницата се показва и светлината ѝ се слъ с последните отблъсъци на залъзващия ден. Тихо вътрец полъхна.

Още малко и ние ще бъдем в подножието на високите и стръмни скали.

Нощта простъ тъмното си було над морната земя.

Мракът се възцари.

Пред нас се издигат отвесно високи скали — черни, тъмни, закрити от булото на нощта. Погледът се мъчи да долови нещо... нищо! Всичко е напразно. Освен скали и черни зеещи дупки по тях, друго нищо се не види.

Няколко минути се подаде зад един облак и лъчът ѝ се плъзна галъвно по скалите, спуснаха се стремително в долината, оставиха тиха сянка с меката си светлина и открити пред очите ни омайните красоти на тая дивна природа.

Мадарските скали в лунна нощ!

Нощ, която предразполага човъка към съзерцание, към романтика. И в тая нощ душата ми като че ли се разлъ и се слъ с природата, с необятното, с вечното! Почувствах какъ тя се възнася, какъ тя се изпълва с един трепет, с едно чувство на благоговение. Сърцето ми туптеше усилено. Гърдите ми се пълниха с чистия, свеж дъх на вътреца.

Луната бавно се плъзгаше по небесния свод, звездите плъмтеха по него.

Мълчанието зацари навред.

Гробна тишина. Покой.

Самота.

Жадна да ги види, да се опие от красотата им, от пълнотата им. Очите на пълнеца сж впити безумно в дълбоката нощ. Сърцето му потрепва при всяко шумолене на черните силуети.

Той върви подобен на призрак, край бейската гора и тихата ръничка. А душата му е все там — при горските девизи, взорът — в огледалото на бистрата вода. Той гледа преминава сѣнка по водата в дълбините ѝ се показва едно блѣло видение. Той гледа мома — облѣчена в блѣло, с черна като нощ коса, загледа на нейде дълбоко в нощта. Борянъ вижда и сърцето му се бие у гърдите, сякаш ще ги прѣсне. Страх изпълни сърцето му, да не я изгуби. Не ей дочува се въздишка. Борянъ неволно дига очи и смаян, морният му гледъ се стрелва в самодивата мома, застана на отсѣщия брѣгъ. Той осѣти в сърцето си, впитъ нейния погледъ и замръ от вълнение. Тя разтвори шубракиѣ и като изохка, скри се, като изплашена сърна, от неговитѣ очи.

И смаян тѣй закри край тихата рѣка, а до слуха му долѣтъ играва пѣсень

Зоватъ ме Зюлмаръ
На Аллаха дивно цѣтѣ...

Всички пътници бѣха по своитѣ мѣста, в малкитѣ кѣшурки, разположени в подножието на скалитѣ. Азъ не спѣхъ. До ушитѣ ми достигаше нѣкакво еднообразно, продължително виене, което духането на вѣтра ту приближаваше, ту отдалечаваше. То се удрише о скалитѣ, откъвѣше се и бавно се превръщаше в далечни, заглъхващи екове. Звуковетѣ бѣха дивни, вълшебни.

Пѣсень на Мадарскитѣ скали! Пѣсень плачевна, тѣжна, за изгубено величие.

Душата ми се унасяше в незнаенъ миръ. Въображението, уморено, коѣше, създаваше вълшебни видения!

Нѣкакъвъ мощенъ звукъ раздразни тишината на нощта. Ойекна се по скалитѣ и се загуби в далечината. И не чия черна сѣнка, възседнала на охраненъ конъ, се спускаше отъ Мундрага. Тя бѣ величествена. В едната рѣка размахваше мечъ. На главата си носеше корона. Тя растѣше все повече и повече.

Устреми се и се спусна къмъ югъ...

Втори страненъ звукъ прониза нощния мракъ!

Азъ се сепнахъ. Погледнахъ. Вънъ бѣ все тѣй ясно и хубаво. Небето синьо и чисто. А далечъ нататѣкъ блещукаха свѣтлинкитѣ на града Шуменъ.

Въ ранна утринъ, преди зора да се зазори, ние станахме.

Бѣ тихо и хладно.

Лекиятъ вѣтрецъ нѣжно милваше и галѣше лицата ни.

Луната се спускаше вече на западъ.

Тръгнахме.

Изкачихме се на платото по изкусно издѣлбанитѣ стѣпала вѣ ска-

литѣ. Тамъ, надъ пропастиѣта, преди вѣкове се е издигала силната крепостъ Мундрага. Но времето бѣ заличило всичко; останали да стърчатъ само малки развалини, които подъ блѣсъка на луната сега изглеждаха нѣкакъ тайнствени. Влѣзохме вътре в крепостѣта. Тукъ таме сѣ личатъ нѣкогашнитѣ кули — кръгли и четвъртити. Отъ едната страна дворѣтъ на крепостѣта е защитенъ отъ стрѣмнитѣ непристъпни скали.

Отъ тукъ предъ насъ се откри широкъ кръгъзоръ.

Картината е необятна!

Пространна, широка равнина. Долу в подножието се очертаватъ основитѣ на нѣкогашнитѣ храмове на великитѣ ханове... Ясно личи формата на стѣнитѣ и коридоритѣ. Като че ли всичко гледашъ отъ птичи полетъ. А далечъ предъ тебе се открива в небето силуетѣтъ на Симеоновия връхъ, в подножието на който лежи Шуменъ...

Погледѣтъ ненаситно гледа тая дивна панорама. Всичко е тѣй омайно, тѣй приятно! Какъ бихъ искалъ да стоя тукъ на скалата и дълго да гледамъ. Но... зората се сипваше. Изтокъ изгряваше новиятъ денъ. На западъ мракътъ бавно отстъпваше мѣсто на свѣтлината.

Трябваше да се слиза.

Всички погледи бѣха устременни къмъ едно мѣсто, нависоко в скалитѣ. Тамъ загърнатъ в своя плащъ, яхналъ единъ жребецъ, бѣ Крумъ, великиятъ Ханъ. Погледѣтъ му е устременъ къмъ югъ. В ржката си държи чаша, а въ нозетѣ му се гърчи лѣвъ, пронизанъ отъ копие. Конѣтъ набитъ, охраненъ, гордо крачи. Задъ него тича хрът...

(Слѣдва на 4 страници)

пресния въздухъ, напоенъ съ горски и ливаденъ ароматъ и се заглежда въ силуетитѣ на два грамадини дѣба, които като стражи пазятъ бейската гора. Между тяхъ изгряваше блѣдна и замислена луната, прѣсрещната, нарочно сякашъ отъ игрищата свиря на две гласовити свирки. После два кавала почватъ друга мелодия. Зауцитѣ нѣжни, като теменужки, летѣха подъ звездното небе и погалваха струнитѣ въ душата на пълнеца. Той трептѣше отъ вълнение; вдишваше дълбоко, и като разтваряше ржце, искаше да прѣгърне всичко това, което пѣше съ толкова вдѣхновение и унесъ...

Борянъ стига Бѣлянкския виръ. Сѣда. Луната се оглежда въ водата скрито презъ навесенитѣ клони. И тука пѣсень. Поточето блѣболи:

„Клѣл... ллѣл... ллѣл!“ — и като прѣскача малкитѣ камѣчета, спуска се въ гърдитѣ на Бѣлянкския виръ, като ги изпълва съ буенъ и чудашки смѣхъ. Всичко около пълнеца говори съ нѣкакъвъ езикъ, и той апива погледъ въ безмѣрната нощъ, за да схване смисъла на нейния шепотъ. Но къде сж тѣ — омайнитѣ нощни царици, за които народѣтъ тѣй тайнствено мълва? Той не се страхува. Щѣ умре въ пригръднитѣ имъ. Душата му е

Зюлмаръ! Зюлмаръ! Тя любеше безумно кждроглавия пѣвецъ

Аллахъ! Аллахъ! Чий! Помогни на твоята влюбена щерка...

Залудѣ отъ тогава кждроглавиятъ пѣвецъ. Гората му стана кѣща — нощѣта денѣтъ...

Една нощъ той се опиваше отъ вълшебнитѣ пѣсни на горскитѣ девизи, които скрити, ту въ безумния шепотъ на листата, ту въ тихитѣ звуци на шурцитѣ, разливаха волно душиѣ си. Единъ силуетъ го следваше къмъ Бѣлянкския виръ...

Зюлмаръ! Въ нея клокочеше буйна млада кръвъ. Тя любѣше безумно млада пѣвецъ. И реши се да му се открие. Тихо вървѣше слеаъ споения пѣвецъ тя. До ушитѣ ѝ достигнаха неговитѣ думи и тя ги поглѣщаше.

— Аллахъ! О, Аллахъ! Прѣсти ме! Тя отъмѣтна черното покривало.

Бѣлото видение пакъ се посяви и зацарува въ бейската гора. Появи се. Но сърцето му туптѣше отъ вълнение. Зюлмаръ треперѣше. Тя тихо простена и, като разтвори ржце, запѣ треперливо:

Зоватъ ме Зюлмаръ,
На Аллаха дивно цѣтѣ.

Гласѣтъ ѝ изпълни бейската го

ра и събуди, захласна въ водитѣ на Бѣлянкския виръ, Борянъ. Той скочи и впи очи въ тъмнината.

— Зюлмаръ! Божѣ! Нали туй е на феята пѣсеньта?

Шубракиѣ се разтвориха и изтѣхъ изкочи бѣлото видение. Тя бѣ дивна, като фея. Предъ очитѣ на Боряна падна мъгла. Въ душата му просѣтнаха тайнственитѣ думи на дюлюковци. Той зѣщепна...

— Какво си ти? Смъртъта! Оти си тѣй прекръсна! Взе ми ме въ пригръднитѣ си и изпий душата ми.

Зюлмаръ трепѣреше.

— Не! Азъ съмъ Ибрахимовата щерка. Вземи ме ти. Азъ любя...

— Зюлмаръ! Бѣзовата щерка!

— Вземи ме! Азъ любя, или убий ме.

Луната се скри, облѣ ги съ тъмнина и тѣ потѣнаха въ пазвитѣ на черната тихата нощъ.

Днесъ никой не знае тѣхната сѣдба. Турцитѣ мълватъ и оплакватъ младата Зюлмаръ. По сѣденитѣ изъ околнитѣ села се пѣятъ пѣсни за дивната Зюлмаръ, а една легенда мълвѣше, че синитѣ води на Бѣлянкския виръ ги поглѣнали въ свитѣ дълбини за сторения грѣхъ.

Борисъ Яневъ.

(Продължение от 3 стр.)

ка. Огъ цѣлата фигура вѣе мощност, величие. Всичко е живо, внушително; изобразенъ съ необикновена творческа замаха — удивлява, възвисява зрителя...

Влакътъ изсвири и се плъзна по линията. Останаха сладки спомени.

Н. Симова,

ЗА СТЕНОГРАФИЯТА

Зародила се въ една ранна еп хъ, заедно съ други открита на чѣвшкия гений, стенографията се предава сега като единствена неocenима помощница при работата ни въ разни области на науката, изкуствата и всички други клонове на нашата мисъл. Стенографията е нужна преди всичко на всѣки културенъ човѣкъ. Тя приучава къмъ търпение и сериозност, дава импулсъ за поинтензивенъ творчески животъ. Стенографията възникна въ далечната древност, това е малката искра тогава, която днесъ запалва нашите младежки сърдца, която утре ще възпламени сърдцата на всички ония, които мислятъ да сцената нейното голѣмо значение.

Днесъ стенографията е най съвършената писмовна форма, културна придобивка абсолютно необходима при днешната сложност на живота, целеност, която не може да се купи съ пари, а само съ любовъ, постоянство, а най-главно — неуморенъ трудъ.

Стенографията е една красота въ живота! А щомъ е така трѣбва ли да бждемъ равнодушни предъ поведенята вече бѣска съ разното отживѣло въка си писмо? — Разбира се, че не! — защото ние младото поколение, основата на утрешното ново общество, сме, които ще опредѣлимъ неговия животъ. А тъй трѣбва да бжде свѣтълъ, радостенъ и красивъ!

— Нека заработимъ и съ общи сили приближимъ идването на желания денъ — пълното тържество на стенографията.

Хроника

— Понеже първиятъ брой на вестника ни се печата при твърде не благоприятни обстоятелства, то въ него бѣха дпуснати доста печатни грѣшки. Молимъ читателитѣ за извинение.

— Въ първия брой на „Виделина“ е пропуснато да се събщи, че „Очерки изъ гимназията“ сж преведени отъ Х. Христовъ.

Ложителната стачка за Т. А. Едисонъ не сж помѣстени и оставатъ за другия брой Върваме, че читателитѣ ще ни извинятъ.

ДРУЖЕСТВЕНЪ ЖИВОТЪ

Варн. девическа гимназия

Едно отъ добре уреденитѣ дружества въ Девическата Гимназия е литературната секция при д-во „Поддржане изкуствата“. Цѣльта на секцията е да подпомага и насърчава ония ученички, които се интересуватъ отъ литература. Цѣльта се постига по нѣколко начина: 1) Чрезъ художествени четения, уреждани всѣка седмица. Ученичките слушатъ лекция отъ учителъ за правилно, художествено четене; 2) чрезъ реферати на най-разнообразни и много интересни теми, изнасяни отъ ученички — членки изъ г-рнитѣ класове; 3) чрезъ конференции по френски езикъ, чиято цѣль е да изучатъ ученичките правилно да говорятъ френски езикъ и да събудятъ любовъ къмъ френската литература. Съзнавайки хубавата цѣль на дружеството, членките го подпомагатъ, до колкото е възможно. Миналата година то бѣ похвалено отъ учителския съветъ за устрояна дейностъ. Тази година устрояването е съставено предимно отъ ученички — членки отъ VII кл. Тѣ иматъ желание да развиятъ по-широка дейностъ, и върваме, че ще успѣятъ.

Варнен Търговска Гимназия

Ученическото образователно, спортно и туристическо д-во „Развитие“ при Варн. търговска гимназия, което цѣли 25 години способствува за придобиване на знания, които училището не може да даде, поради свята специалностъ, е започнало своя деятеленъ животъ.

На 24 X въ училищния салонъ, който бѣше тѣсно да побере надолитъ ученици, се чете рефератъ отъ Далакмански Ю. танаъ на тема „Същината на битието“. Сказчикътъ ксйто е положилъ извънредно голѣми усилия, сполучи умело да направи труднитѣ въпреси достъпни за слушателитѣ. Следъ свършване на реферата имаше разисквания. Итукъ Далакмански доказа, че разбира наистина материята, а не е само възпроизвелъ разни мисли на велики мъже.

Варненска М. Гимназия.

Турист. секция „Орлови нѣзда“.

Секцията има събрание, на което се чете рефератъ „Произходъ, развой и цѣль на туризма въ България и Европа“ отъ подпредседателя Ал. Асѣновъ. Събранието бѣ доста пссѣново, макаръ че реферата бѣ закѣнѣлъ, презъ което време председателя г-н-ри за поезията въ природата. На 7 ноември секцията устройва двудневно излѣто до Устроява, подъ главатарството на подпредседателя Ал. Асѣновъ. П желаемъ на настоятелството да работи все така усилено за закрепване на туризма всрѣдъ учещитѣ се въ Варна.

Литературно просв. дружество.

„Христо Ботевъ“

Изучаваме се, че дружеството ще бжде разтурено. Назнаемъ причинитѣ, но всички ученици отъ горнитѣ класове ще съжелватъ за него, понеже то бѣ истински помощникъ при уясняването на многото въпроси въ областта на литературата.

Училищенъ животъ

— На 25, 26 и 27 X се състоя традиционния излѣтъ, съ научна цѣль на VIII-тѣ класове при Варн. мъжка гимназия. Участвуваха 36 души ученици съ преподавателитѣ г. г. Войновъ, Станчевъ и Божиловъ. Групата посети и разгледа развалинитѣ на Плиска, Мадара, Преславъ и моностира Патлейна.

— Съобщаватъ ни отъ Шуменъ, че учителя по музика при тамошната мъжка гимназия г. К. Икономовъ е държалъ предъ ученицитѣ една много интересна и оригинална сказка — концертъ на тема: „Музикални видове“ придружена отъ музикални илюстрации, изпълнени съ ученици. Идеята е повече отъ добра и заслужава похвалъ!

— Седмитѣ класове съ Варненската мъжка гимназия сж писали на другаритѣ си седмолетници отъ Шуменската М. Гимназия писмо, съ което ги канятъ на приятелски полейболън матч. Чка се съ не търпение отговора на Шуменци.

Спортъ.

На 27 м. месецъ голѣйболниятъ тимъ на гимназията въ съставъ: Давидовъ, Мамчилевъ, Гочевъ, Антоновъ, Бояджиевъ и Кжжжчевъ, има другарски матч съ тима на Френския пансионъ. Въ двора на Търговското училище се бѣ стекла многобройна спортна публика, която имаше щастието да наблюдава живата и интересна борба на младитѣ волейболисти. Тимътъ на гимназията, школуванъ отъ мачсвеи си съ първенца на България „Лагерь чайка“, можа лесно да се справи съ противника си, у който личи известенъ напредъкъ въ тима. Резултатътъ 4:0 — (60:33 точки) бѣ реаленъ, очакванъ.

Ние съ нетърпение очакваме тимътъ на пансиона да напредва съ сжщото темпо, та въ скоро време да съперничи въ всѣко отношение на гимназията, който е и по-старъ въ практикуването на „волей-бола“.

П. Ков.

Открива се подписка за записване абонати за ученическия вестникъ

„ВИДЕЛИНА“

литературенъ, общественъ и критиченъ листъ на Варненската сръдношколска младежъ.

Разрешенъ отъ Мин. Нар. Просвѣщение съ заповѣдь № 30,320 отъ 12 X. 1931 г.

Излиза подъ редакцията на ученици и подъ ръководството на преподаватели.

Сътрудници цѣлата будно мисляща българска сръдношколска младежъ

Излиза всѣки 15 дена. О дѣленъ брой 2 лв. Абонаментъ годишно 30 лв.

Всѣки, ксйто запише 10 абонати получава единъ абонаментъ всѣки!

Всичко, което се отнася до редакцията на „Виделина“ да се изпраща на адресъ: Руменъ Янковъ, кварталъ 581/14 — Варна, а отнасящото се до касата на адресъ: Николай Янковъ, ул. Из Асенъ № 7 — Варна.

Настоятели, абснрайте колкото може по вече ваши близки и познати за „Виделина“.

Ученици, разпространявайте и работете за „Виделина“.

ВИДЕЛИНА.

Редкционни:

До сътруднитѣ ни!

Въ редакцията ни се получаватъ много работи за напечатване. Прати впечатление че повечето сътрудници изпращатъ стихове, голѣма частъ отъ които сж слабохудожествени и неиздържани. Нека нашитѣ сътрудници прашатъ само най хубавитѣ си стихове, и по вече разкази и сериозни работи и нека не се стѣйчатъ, кога не видятъ напечатана нѣкоя тѣхна работа. Това още не значи, тѣ да престанатъ да работятъ. Винаги първитѣ опити биватъ слаби!

КНИЖАРНИЦА

М. БОЯДЖИЕВЪ

(до общинското управление)

Всички учебници, ученически материали и ПРОЧИТИ КНИГИ.

КНИЖАРНИЦА

Д. К. ЯНЕВА

Варна, ул. „6-й септември“

Разни ученически потрѣби и канцеларски материали.

Цени най-достъпни.

Ученическа Потрѣбителна Кооперация „Солидарност“

ОБЯВЛЕНИЕ

Съобщава се на интересувашитѣ се ученици отъ всички уща въ гр. Варна, че при В. С. Т. У. сжествува ученическа потрѣбителна кооперация „Солидарност“, която има за цѣль да достави на членоветѣ си прѣсна чиста и питателна храна и да подпомага беднитѣ ученици.

Приематъ се желаючи.

Булевардъ Фердинадъ
срѣщу лѣтното кино „Паласъ“

Варна.

ВЕГЕТЕРИАНСКА ГОСТИЛНИЦА

„ПРИРОДА“

Дава здрава, питателна и евтина храна. Разни супи по 2 лв. и ястия отъ 5 до 8 лв. За ученици прави 70% отстъпка и дава месеченъ абонаментъ за 650 лв. Храна по листа. Готви съ чисто кравешко и дървено масло. Поддържа се образецъ чистота и редъ. Едно посещение е достатъчно.